

กลยุทธ์การช่วยเหลือผู้เรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในศูนย์การศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด

Strategies for Assisting Learners of The Basic Education Curriculum in
The Capital District of Trad Province

ธรรมรัตน์ คงดี*

Thammarat Kongdee

สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี 20131

Educational Administration, Faculty of Education, Burapha University, Chonburi 20131 Thailand

*Corresponding auther E-mail: shevchenkung13@gmail.com

(Received: June 2, 2019 ; Revised : August 6, 2019 ; Accepted : August 18, 2019)

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้เรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 ที่ไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่โครงสร้างหลักสูตรกำหนด และเพื่อสร้างกลยุทธ์การช่วยเหลือผู้เรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 ให้สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่โครงสร้างหลักสูตรกำหนด โดยได้แบ่งการวิจัยในออกเป็น 2 ตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือของผู้เรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 ที่ไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่โครงสร้างหลักสูตรกำหนด กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 2551 ที่ไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่โครงสร้างหลักสูตรกำหนด ตัวอย่างจำนวน 137 คน ขั้นตอนที่ 2 การสร้างกลยุทธ์การช่วยเหลือผู้เรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 ให้สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่โครงสร้างหลักสูตรกำหนด โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 จำนวน 7 คน และการตรวจสอบกลยุทธ์การช่วยเหลือผู้เรียนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 โดยการจัดประชุมสนทนากลุ่ม จำนวน 10 คน

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือของผู้เรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 ที่ไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่โครงสร้างหลักสูตรกำหนด ด้านบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริการและสวัสดิการ และด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ส่งผลต่อผู้เรียนเรียงตามลำดับ และกลยุทธ์ที่สร้างจากการรวบรวมข้อมูลของสภาพปัญหา ความต้องการ และวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ และทำการตรวจสอบกลยุทธ์ ได้กลยุทธ์ทั้งหมด 5 กลยุทธ์ เรียงตามลำดับได้ดังนี้ 1) กลยุทธ์พัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในทศวรรษที่ 21 2) กลยุทธ์พัฒนาครูให้เป็นเลิศในการจัดการเรียนการสอน 3) กลยุทธ์การพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือและติดตามผู้เรียน 4) กลยุทธ์การบริการด้วยคุณภาพ 5) กลยุทธ์การจัดการศึกษาด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ

คำสำคัญ : กลยุทธ์การช่วยเหลือผู้เรียน, การศึกษาขั้นพื้นฐาน, การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551

Abstract

The purposes of this research were 1) to study problems and required assistance of the learners who could not complete the Basic Education Curriculum in the Office of the Non-formal and Informal Education BE 2551 (2008) within the limited time frame, and 2) to develop assisting strategies for the learners to complete the Basic Education Curriculum in the Office of the Non-formal and Informal Education BE 2551 (2008) within the limited time frame. This study was divided into two phases. Phase 1 was to study the problems and required assistance of the learners who could not complete the Basic Education Curriculum in the Office of the Non-formal and Informal Education BE 2551 (2008) within the limited time frame. The sample in this phase was 137 learners who could not complete the Basic Education Curriculum in the Office of the Non-formal and Informal Education BE 2551 (2008) within the limited time frame. Phase 2 was to develop assisting strategies for the learners to complete the Basic Education Curriculum in the Office of the Non-formal and Informal Education BE 2551 (2008) within the limited time frame. The strategies were developed from the result of the interview with 7 educational experts. The quality of the developed assisting strategies was (later on) discussed with 10 stakeholders who involved in teaching process with the Basic Education Curriculum in a focus group discussion.

This study showed that the problems and required assistance of the learners who could not complete the Basic Education Curriculum in the Office of the Non-formal and Informal Education BE 2551 (2008) within the limited time frame could be respectively ranked in the following dimensions:

1) officers and people involved in teaching, 2) teaching and learning management, 3) services and benefits of students, and 4) buildings and learning environment. There were 5 strategies which could be developed based on problems and required assistance. These were ranked as 1) Learning management strategy promoting student center in the 21st century, 2) Excellent teaching development strategy, 3) strategy the development of learner assistance and monitoring system, 4) Quality service strategy, and 5) Information Technology in Educational administration strategies.

Keywords : Strategies for Assisting Learners, Basic Education, Curriculum in The Office of the non-formal and informal Education

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้ใช้หลักสูตรการศึกษา
นอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เมื่อวันที่
18 กันยายน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่มุ่งจัดการศึกษา
เพื่อตอบสนองอุดมการณ์การจัดการศึกษาตลอดชีวิต การสร้าง
สังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตามปรัชญา “คิดเป็น” เพื่อ
สร้างคุณภาพชีวิตและสังคม มีการบูรณาการอย่างสมดุลระหว่าง
ปัญญาธรรม ศิลปธรรม และวัฒนธรรม มุ่งสร้างพื้นฐานการเป็น
สมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และพัฒนาความสามารถ
เพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ โดยให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมจัดการ
ศึกษาให้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน และสามารถตรวจสอบ
ได้ว่า การศึกษานอกระบบเป็นกระบวนการของการพัฒนาชีวิตและ
สังคม สามารถพึ่งพาตนเองได้ และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง
เป็นหลักสูตรที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหา
ความต้องการของบุคคลที่อยู่นอกระบบโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้มีความรู้
ประสบการณ์จากการทำงาน และการประกอบอาชีพ โดยการ
กำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้
การวัดและประเมินผล ให้ความสำคัญกับการพัฒนากลุ่มเป้าหมาย
ด้านจิตใจให้มีคุณธรรมควบคู่ไปกับการพัฒนาการเรียนรู้ สร้าง
ภูมิคุ้มกัน สามารถจัดการกับองค์ความรู้ ทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่น
และเทคโนโลยีเพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมที่มีการ
เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สร้างภูมิคุ้มกันตามแนวปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งคำนึงถึงธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้ที่อยู่
นอกระบบ และสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง
การปกครอง ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการสื่อสาร
(สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย,
2555 : 1)

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยได้จัด
สร้างหลักสูตร รูปแบบ และวิธีการให้มีความสอดคล้องกับผู้เรียน
โดยเป็นหลักสูตรที่คำนึงถึงผู้เรียนให้มีความสอดคล้องและเหมาะสม
กับการดำรงชีวิตของผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยกลุ่มเป้าหมายของ
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยนั้นส่วนใหญ่จะเป็น
ผู้ด้อยโอกาส ผู้พลัดโอกาส ผู้ที่ลืมหืมมอง ซึ่งจะมีความหลากหลาย
ของ เพศ วัย ช่วงอายุ ไม่ใช่มีเพียงแต่ผู้ใหญ่วัย และผู้เรียนส่วนใหญ่
ก็จะมีหน้าที่การทำงานหรือการประกอบอาชีพกันทุกคน จึงทำให้
การจัดกิจกรรมการเรียนต้องมีความยืดหยุ่นและเอื้อประโยชน์ต่อ
ตัวผู้เรียน เพื่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดต่อตัวผู้เรียน และผ่าน
การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษา
หรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้ของผู้เรียนภายใต้กรอบและเกณฑ์
ที่มีมาตรฐานที่กระทรวงกำหนดไว้ (อัญชลี ธรรมะวิสิฎฐ์, 2551:
1-3) ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ
เมืองตราด เป็นสถานศึกษาที่มีการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติ

ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช
2551 โดยผู้เรียนสามารถเลือกรูปแบบหรือวิธีการเรียนรู้ที่ตรงตาม
ความสนใจ โอกาส ความพร้อมและศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้
เรียนเองโดยมุ่งเน้นให้เกิดความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของตนเอง
ภายใต้ความเสมอภาคในการเข้าถึง ความเป็นธรรม และมีคุณภาพ
อย่างเหมาะสมกับตัวผู้เรียน รูปแบบและวิธีการเรียนรู้ที่สถานศึกษา
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตราด
จัดขึ้นให้กับผู้เรียนนั้นในการสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
อำเภอเมืองตราด จะต้องผ่านเกณฑ์ของสถานศึกษาตามที่ได้มีการ
กำหนดไว้ และในกรณีที่ผู้เรียนไม่สามารถปฏิบัติตามเกณฑ์ของ
สถานศึกษาได้นั้น ก็จะไม่สำเร็จการศึกษาได้และต้องปฏิบัติ
ตามระเบียบของสถานศึกษา (ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตราด, 2558)

ปัญหาการไม่สำเร็จการศึกษาระยะเวลาที่หลักสูตร
กำหนดให้ควรจบในระยะเวลา 4 ภาคเรียน เป็นปัญหาที่สำนักงาน
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดตราดและ
หน่วยงานภายใต้การดูแลแต่ละอำเภอได้ให้ความสนใจและหาแนวทาง
ในการช่วยเหลือผู้เรียนให้สำเร็จการศึกษาตามโครงสร้างหลักสูตร
ซึ่งในปีการศึกษา 2/2559 นั้นจากการประเมินผล พบว่า ผู้เรียนของ
ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมือง
ตราดมีผู้สำเร็จการศึกษาร้อยละ 25 ซึ่งถือว่าเป็นอัตราการสำเร็จ
การศึกษาที่ต่ำ ปัจจัยเหล่านี้ทำให้ศูนย์การศึกษานอกระบบและ
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตราดต้องหาแนวทางในการ
แก้ปัญหา ที่จะเอื้อและช่วยเหลือให้ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาภายใต้
กฎเกณฑ์และระยะเวลาที่โครงสร้างหลักสูตรระบุไว้อย่างมีมาตรฐาน
และคุณภาพ (ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
อำเภอเมืองตราด, 2559)

การสร้างแนวทางกลยุทธ์ในการช่วยเหลือผู้เรียนให้
สำเร็จการศึกษา ภายในระยะเวลาไม่เกิน 4 ภาคเรียน เป็นสิ่งที่
สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดตราด
พยายามสร้างและปรับปรุงให้สามารถใช้ได้กับทุกกรณี สอดคล้องกับ
การใช้ชีวิตของผู้เรียนและสำเร็จการศึกษาอย่างมีคุณภาพตรงตาม
ที่โครงสร้างหลักสูตรกำหนดไว้ (สุริรัตน์ ชำมสาม, 2554) การสร้าง
กลยุทธ์ให้มีความเหมาะสมและสามารถใช้ได้ผลกับผู้เรียนของศูนย์
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตราด
จะมีการระดมสมองและข้อมูลต่างๆ ทั้งจากผู้เรียน ผู้เชี่ยวชาญ
ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตราด เพื่อที่จะได้กลยุทธ์ที่ดี
และมีประสิทธิภาพ ที่เกิดจากการร่วมมือกันคิด ที่ก่อให้เกิด
ประโยชน์ทั้งต่อตัวผู้เรียนและสถานศึกษาเอง (กิ่งพร ทองใบ,
2549 : 4) การสำเร็จการศึกษาของผู้เรียนของศูนย์การศึกษา

นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตราด ที่สามารถสำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนดนั้นจะก่อให้เกิดผลดีทั้งต่อตัวผู้เรียนและศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตราด ซึ่งจะเป็นตัวชี้วัดให้เห็นถึงคุณภาพของทั้งผู้เรียนและสถานศึกษา การสร้างกลยุทธ์ช่วยเหลือผู้เรียนให้สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด จึงถือว่าเป็นเรื่องสำคัญและต้องจัดทำให้เกิดกลยุทธ์ที่ดีในการช่วยเหลือผู้ที่ไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาของหลักสูตร และในปัจจุบันอัตราการสำเร็จการศึกษาของผู้เรียนตามโครงสร้างหลักสูตรนั้นอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ ทำให้เป็นปัญหาที่ต้องหาทางแก้ไขอย่างเร่งด่วน (ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตราด, 2559)

จากสภาพและปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษากลยุทธ์การช่วยเหลือผู้เรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 ในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด การวิจัยในครั้งนี้จึงทำการศึกษาปัญหาทางด้าน การเรียนและความต้องการความช่วยเหลือทางด้านการเรียนของผู้เรียนหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อเป็นตัวกำหนดแนวทางในการสร้างกลยุทธ์ช่วยเหลือผู้เรียนที่ไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 กำหนด โดยจะมีการสร้างกลยุทธ์ที่สร้างจากความต้องการของผู้เรียนและแนวคิดของบุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตราด ว่ากลยุทธ์ใดที่มีความเหมาะสมที่สุดและส่งผลดีต่อผู้เรียนให้สามารถจบการศึกษาตามระยะเวลาของหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 ที่ไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่โครงสร้างหลักสูตรกำหนด
2. เพื่อสร้างกลยุทธ์การช่วยเหลือผู้เรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 ให้สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่โครงสร้างหลักสูตรกำหนด

อุปกรณ์ และวิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การช่วยเหลือผู้เรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 ที่ไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่โครงสร้างหลักสูตรกำหนด

1. ประชากร ได้แก่ ผู้เรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 ที่ไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่โครงสร้างหลักสูตรกำหนด ศึกษาผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตราด จำนวน 211 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตราด โดยได้ใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 607-610) ในการสุ่มแบบแบ่งชั้นได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 137 คน โดยใช้แบบสอบถามการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 ที่ไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่โครงสร้างหลักสูตรกำหนด และจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการสำรวจปัญหาและความต้องการของผู้เรียน และสอบถามผู้เรียน ในด้านของสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน สามารถแบ่งสภาพปัญหาและความต้องการออกเป็นอย่างละ 4 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนสอน ด้านบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ด้านการบริการและสวัสดิการ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดลอม และการแปลความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) รายข้อ รายด้าน และค่าเฉลี่ยรวมของแบบสอบถามแล้วประเมินผลด้านต่างๆ จากค่าเฉลี่ยโดยเทียบเคียงกับเกณฑ์การจัดระดับโดยการประเมินค่า (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 22-25)

ตอนที่ 2 การสร้างกลยุทธ์การช่วยเหลือผู้เรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 ที่ไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่โครงสร้างหลักสูตรกำหนด แบ่งเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

1. การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดตราด จำนวน 7 คน โดยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured-Interview) เพื่อนำผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาเรียบเรียงอธิบายผลในเชิงพรรณนา วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดตราด จำนวน 7 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงโดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญสำหรับการศึกษาวจัยในครั้งนี้ ได้มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญดังนี้

1) มีประสบการณ์หรือตำแหน่งหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการเรียนสอนของ กศน.จังหวัดตราด อย่างน้อย 10 ปี

2) มีประสบการณ์หรือตำแหน่งหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการเรียนการสอนของ กศน.อำเภอเมืองตราด อย่างน้อย 10 ปี

2. การตรวจสอบกลยุทธ์การช่วยเหลือผู้เรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 ที่ไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่โครงสร้างหลักสูตรกำหนด โดยการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษา

นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตราด โดยการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 10 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ได้มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดังนี้

1) มีประสบการณ์หรือตำแหน่งหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการเรียนสอนของ กศน.จังหวัดตราด อย่างน้อย 5 ปี

2) มีประสบการณ์หรือตำแหน่งหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการเรียนการสอนของ กศน.อำเภอเมืองตราด อย่างน้อย 5 ปี

3) เป็นผู้เรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องกลยุทธ์การช่วยเหลือผู้เรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิจัยทั้ง 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 ที่ไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่โครงสร้างหลักสูตรกำหนด

1. ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของสภาพปัญหาของผู้เรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 ที่ไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่โครงสร้างหลักสูตรกำหนด โดยแบ่งสภาพปัญหาออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนสอน ด้านบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ด้านการบริการและสวัสดิการ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยอธิบายในรูปแบบของค่าเฉลี่ยรายด้าน ค่าเฉลี่ยรวม ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลค่าระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม สรุปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับสภาพปัญหาของผู้เรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 ที่ไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่โครงสร้างหลักสูตรกำหนด โดยรวมและรายด้าน

ข้อ	สภาพปัญหา	n = 137		ระดับ	อันดับ
		\bar{X}	SD		
1.	ด้านการจัดการเรียนการสอน	3.16	0.91	ปานกลาง	2
2.	ด้านบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	3.24	0.87	ปานกลาง	1
3.	ด้านการบริการและสวัสดิการ	2.73	0.99	ปานกลาง	3
4.	ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	2.29	0.96	น้อย	4
	รวม	2.86	0.93	ปานกลาง	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัญหาของผู้เรียนหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อรรถศาสตร์ พุทธศักราช 2551 ที่ไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่ โครงสร้างหลักสูตรกำหนด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.86 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.93 ยกเว้นด้านอาคาร สถานที่และสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับน้อย เรียงค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ อันดับ 1 ด้านบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง อยู่ในระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.24 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.87 อันดับ 2 ด้านการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.16 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.91 อันดับ 3 ด้านการบริการและ สวัสดิการอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.73 มีส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน 0.99 อันดับ 4 ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอยู่ใน ระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.29 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.96

2. ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานความต้องการของ ผู้เรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอรรถศาสตร์ พุทธศักราช 2551 ที่ไม่สำเร็จการศึกษา ตามระยะเวลาที่โครงสร้างหลักสูตรกำหนด โดยแบ่งสภาพปัญหา ออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนสอน ด้านบุคลากรและ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ด้านการบริการและสวัสดิการ ด้านอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม โดยอธิบายในรูปแบบของค่าเฉลี่ยรวม รายด้าน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลค่าระดับความคิดเห็นของ ผู้ตอบแบบสอบถาม สรุปได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับความต้องการของผู้เรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอรรถศาสตร์ พุทธศักราช 2551 ที่ไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลา ที่โครงสร้างหลักสูตรกำหนดโดยรวมและรายด้าน

ข้อ	ความต้องการของผู้เรียน	n = 137		ระดับ	อันดับ
		\bar{X}	SD		
1.	ด้านการจัดการเรียนการสอน	3.51	0.83	ปานกลาง	2
2.	ด้านบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	3.75	0.86	ปานกลาง	1
3.	ด้านการบริการและสวัสดิการ	3.38	0.90	ปานกลาง	3
4.	ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	3.12	0.93	ปานกลาง	4
	รวม	3.57	0.88	ปานกลาง	

จากตารางที่ 2 ความต้องการของผู้เรียนหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อรรถศาสตร์ พุทธศักราช 2551 ที่ไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลา ที่โครงสร้างหลักสูตรกำหนดโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับ ปานกลางมีค่าเฉลี่ยรวม 3.57 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.88 เรียงค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ อันดับ 1 ด้านบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.75 มีส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน 0.86 อันดับ 2 ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.51 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.83 อันดับ 3 ด้านการบริการและสวัสดิการ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.38 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.90 และอันดับ 4 ด้านอาคารสถานที่และ สิ่งแวดล้อม (อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.12 มีส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน 0.93)

ตอนที่ 2 การสร้างกลยุทธ์การช่วยเหลือผู้เรียนหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อรรถศาสตร์ พุทธศักราช 2551 ที่ไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลา ที่โครงสร้างหลักสูตร

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอรรถศาสตร์ พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอรรถศาสตร์อำเภอเมืองตราด สามารถ นำผลที่ได้จากสัมภาษณ์มาสรุปผลเป็นรายประเด็น นำมาเรียบเรียง และสรุปข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และทำการกำหนดกลยุทธ์ เพื่อนำสู่ การจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอรรถศาสตร์ พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอรรถศาสตร์อำเภอ เมืองตราด เพื่อมาร่วมกันอภิปราย และตรวจสอบกลยุทธ์ในประเด็น ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้องกับการจัดการเรียน การสอน ความถูกต้องและครอบคลุม โดยสรุปผลการประชุมสนทนา กลุ่มของผู้ร่วม ได้กลยุทธ์ 5 กลยุทธ์ ดังนี้ 1) กลยุทธ์การพัฒนา การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในทศวรรษที่ 21 2) กลยุทธ์ พัฒนาครูให้เป็นเลิศในการจัดการเรียนการสอน 3) กลยุทธ์ การพัฒนาระบบการดูแล ช่วยเหลือและติดตามผู้เรียน 4) กลยุทธ์ การบริการด้วยคุณภาพ 5) กลยุทธ์การจัดการศึกษาด้วยเทคโนโลยี

สารสนเทศ และได้ประเมินค่าของกลยุทธ์ในประเด็นของความเหมาะสม ความเป็นไปได้ความสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน ความถูกต้องและครอบคลุม โดยมีผลการตรวจสอบกลยุทธ์

การช่วยเหลือผู้เรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 ที่ไม่สำเร็จ การศึกษาตามระยะเวลาที่โครงสร้างหลักสูตรกำหนด ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของคะแนนตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนของแต่ละกลยุทธ์

ข้อ	สภาพปัญหา	n = 137		ระดับ	อันดับ
		\bar{X}	SD.		
1	กลยุทธ์การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในทศวรรษที่ 21	4.75	0.39	มากที่สุด	1
2	กลยุทธ์พัฒนาครูให้เป็นเลิศในการจัดการเรียนการสอน	4.67	0.49	มากที่สุด	2
3	กลยุทธ์การพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือและติดตามผู้เรียน	4.33	0.55	มาก	3
4	กลยุทธ์การบริการด้วยคุณภาพ	4.07	0.55	มาก	4
5	กลยุทธ์การจัดการศึกษาด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.03	0.62	มาก	5

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนมีความคิดเห็นในการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ โดยให้ระดับคะแนนแต่ละกลยุทธ์ กลยุทธ์มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุดคือ กลยุทธ์การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในทศวรรษที่ 21 เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ อันดับ 1 กลยุทธ์การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในทศวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.75 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.39 อันดับ 2 กลยุทธ์พัฒนาครูให้เป็นเลิศในการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.67 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 อันดับ 3 กลยุทธ์การพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือและติดตามผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.33 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.55 อันดับ 4 กลยุทธ์การบริการด้วยคุณภาพอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.07 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.55 และอันดับ 5 กลยุทธ์การจัดการศึกษาด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.03 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.62

สรุปและอภิปรายผล

ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 ที่ไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่โครงสร้างหลักสูตรกำหนด

1. การศึกษาสภาพปัญหาของผู้เรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 ที่ไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่โครงสร้างหลักสูตรกำหนด พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับน้อย เรียงค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริการและสวัสดิการ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องจากบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตราด ขาดความพร้อมและทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน ครูขาดความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ และบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีภาระงานที่นอกเหนือจากการสอน ทำให้ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนสอนลดลง ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสายทอง สวงโท (2552) ที่ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของครูต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านครูผู้สอน โดยภาพรวมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อย พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ และงาน

วิจัยของธีระพงษ์ สวนดี (2552) ที่ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 4 ที่พบว่า ปัญหาการจัดการเรียนสอนของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า โดยด้านที่มีปัญหามาก คือ ด้านครู

2. การศึกษาความต้องการของผู้เรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยพุทธศักราช 2551 ที่ไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่โครงสร้างหลักสูตรกำหนด พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริการและสวัสดิการ และด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมตามลำดับ ซึ่งมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหา ทั้งนี้เนื่องจากความต้องการและสภาพปัญหาที่มีความสัมพันธ์กัน ทำให้ผู้เรียนมีความต้องการความช่วยเหลือทางด้านบุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง โดยผู้เรียนมีความมุ่งหวังให้ครูผู้สอนมีความชำนาญ ทักษะ ความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนตามโครงสร้างหลักสูตรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดการเรียนการสอนที่ตรงต่อบริบทของผู้เรียน สอดคล้องต่อวิถีการดำเนินชีวิต และมีการสร้างระบบการดูแลผู้เรียนเป็นรูปธรรม สามารถดูแล ให้คำปรึกษากับผู้เรียนได้ มีการจัดสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย เพียงพอต่อความต้องการ และมีความทันสมัย มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการดำเนินกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน ผู้เรียนยังมีความต้องการให้สถานศึกษามีการพัฒนาอาคารสถานที่ในการจัดการเรียนการสอน ให้มีความเหมาะสม และมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอน ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของปัญญิตา ชัยสนธิ (2550) ที่ได้วิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารของนักศึกษาวิชาการพูดเพื่อประชาสัมพันธ์ในงานส่งเสริมเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า กระบวนการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความสามารถ อย่างเป็นรูปธรรม ควรจัดให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว เรียนรู้จากบริบทของผู้เรียน เพื่อที่จะสามารถประยุกต์สิ่งที่เรียนเข้ากับประสบการณ์ที่พบเห็น และมยุรี นาสมใจ (2555) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาครูด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนหนองไผ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า การศึกษาเอกสารการอบรมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน ทำให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน มีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนการสอน และมีความสามารถในการจัดกิจกรรม

การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และลำไพ มะณีแสง (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ด้านการให้บริการเรียนรู้ควรจัดหา วัสดุ และครุภัณฑ์พื้นฐานเพื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย จัดอบรมให้ความรู้ในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และการให้บริการเชิงรุกกับกลุ่มเป้าหมาย

ตอนที่ 2 การสร้างกลยุทธ์การช่วยเหลือผู้เรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 ที่ไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่โครงสร้างหลักสูตร

กลยุทธ์กลยุทธ์การช่วยเหลือผู้เรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 ที่ได้จากการสังเคราะห์ วิเคราะห์ ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตราด สามารถสรุปกลยุทธ์การช่วยเหลือผู้เรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 ทั้งหมด 5 กลยุทธ์ ดังนี้

1. กลยุทธ์การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในทศวรรษที่ 21 เป็นกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนา การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเริ่มดำเนินงานตั้งแต่ผู้เรียนเข้าสมัครเข้ารับการศึกษาจนสำเร็จการศึกษา ครูผู้สอนต้องมีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อทำการสร้างแผนการเรียนรู้รายบุคคล เพื่อกำหนดแนวทางในการเข้ารับการศึกษา ในระบบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 และในการจัดการเรียนการสอนด้วยการสอนแบบบูรณาการต้องมีความหลากหลาย และสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนแต่ละคนที่มีความแตกต่างกัน พร้อมทั้งมีการปลูกฝังการคิดอย่างเป็นระบบให้กับผู้เรียน และ ความสอดคล้องกับผลการศึกษาของปัญญิตา ชัยสนธิ (2550) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารของนักศึกษาวิชาการพูดเพื่อประชาสัมพันธ์ในงานส่งเสริมเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า กระบวนการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความสามารถ อย่างเป็นรูปธรรม ควรจัดให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว เรียนรู้จากบริบทของผู้เรียน เพื่อที่จะสามารถประยุกต์สิ่งที่เรียนเข้ากับประสบการณ์ที่พบเห็น และยังพบว่า กระบวนการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความสามารถอย่าง

เป็นรูปธรรม ควรจัดให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว เรียนรู้จากบริบทของผู้เรียน เพื่อที่จะสามารถประยุกต์สิ่งที่เรียนเข้ากับประสบการณ์ที่พบเห็น

2. กลยุทธ์พัฒนาครูให้เป็นเลิศในการจัดการเรียนการสอน เป็นกลยุทธ์ที่มุ่งพัฒนาครูที่มีหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนให้มีทักษะและความรู้ในการจัดการเรียนการสอนตามโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 โดยปรับเปลี่ยนทัศนคติและความเชื่อของครูผู้สอนให้พร้อมที่จะได้รับการพัฒนาในด้านต่างๆ ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และต้องมีการดำเนินการติดตามและประเมินผลการทำงานของครูผู้สอนเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาและนำไปพัฒนาต่อไป และมีความสอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พุทธศักราช 2561 ของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2561) ที่กำหนดไว้ว่า ต้องพัฒนาครู กศน. และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้สามารถจัดรูปแบบการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ โดยส่งเสริมให้มีความรู้ความสามารถในการจัดทำแผนการสอน การจัดกระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และการวิจัยเบื้องต้น และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของมยุรี นาสมใจ (2555) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาครูด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนหนองไผ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า การศึกษาเอกสารการอบรมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน ทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน มีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนการสอน และมีความสามารถในการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. กลยุทธ์การพัฒนากระบวนการดูแล ช่วยเหลือและติดตามผู้เรียน เป็นกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นการดำเนินการพัฒนาระบบดูแลผู้เรียน ช่วยเหลือผู้เรียน และติดตามผู้เรียนให้เป็นระบบที่สามารถดูแลผู้เรียนได้อย่างทั่วถึง และเข้าถึงความหลากหลายของผู้เรียน โดยจะต้องมีการพัฒนาตั้งแต่สถานศึกษาไปถึงครูผู้สอนให้เข้าใจการทำงานในการให้บริการคำปรึกษา การแนะแนว การดูแล ติดตาม และช่วยเหลือผู้เรียน ให้สามารถศึกษาในโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 โดยมีการสร้างช่องทางที่หลากหลายและง่ายต่อการเข้าถึงในการเข้ารับบริการ และมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของวัชร เกดสิน (2558) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาระบบการดูแลผู้เรียนในสถานศึกษาด้วยการจัดการแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการที่จุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และช่วยเหลือผู้เรียนหรือป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นกับนักเรียน และ

มีความสอดคล้องกับพันธกิจของนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พุทธศักราช 2561 ของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2561) ที่กำหนดไว้ว่า ต้องมีการส่งเสริมและพัฒนาการนำเทคโนโลยีทางการศึกษา และเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้กับประชาชนอย่างทั่วถึง และพัฒนาหลักสูตร รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและนวัตกรรม การวัดและประเมินผลในทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับบริบทในปัจจุบัน การให้บริการและสวัสดิการที่ดีกับผู้เรียนเป็นอีกปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นตามตัวบ่งชี้ของโครงสร้างหลักสูตรได้

4. กลยุทธ์การบริการด้วยคุณภาพ เป็นกลยุทธ์ที่สถานศึกษาต้องมีการดำเนินการพัฒนาระบบ และรูปแบบการให้บริการ ปลูกฝังให้บุคลากรทุกส่วนมีความพร้อม และเจตคติที่ดีในการให้บริการ และต้องมีการดำเนินการในเตรียมความพร้อมในการให้บริการต่อความต้องการของผู้เรียนได้อย่างทั่วถึง และตรงต่อความต้องการของผู้เรียน และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของวิจิตรอง อินทร์แก้ว (2555) ได้ทำการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ ในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการจัดการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 1 และเขต 2 พบว่า จากการศึกษาความต้องการในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการจัดการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา ผลการศึกษาในภาพรวมพบว่า มีความต้องการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก และผลการศึกษาของลำไพ มะณีแสง (2558) ได้ทำการศึกษาการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ด้านการให้บริการเรียนรู้ควรจัดหา วัสดุ และครุภัณฑ์พื้นฐานเพื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัยจัดอบรมให้ความรู้ในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และการให้บริการเชิงรุกกับกลุ่มเป้าหมาย

5. กลยุทธ์การจัดการศึกษาด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นกลยุทธ์ที่เน้นการจัดการศึกษาด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นการมุ่งเน้นในการดำเนินงานที่นำเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดการศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 และดำเนินการพัฒนาอบรมความรู้เรื่องเทคโนโลยีให้กับครูผู้สอนให้มีความชำนาญในการนำไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้หลากหลายช่องทาง และยังเป็นการเพิ่มช่องทางในพบกลุ่มหรือพบครูผู้สอน ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน และมีความสอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานสำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พุทธศักราช 2561 ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา

ตามอัยยาศัย (2561) ที่กำหนดว่า สร้างกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบ E-learning ที่ใช้ระบบเทคโนโลยีเข้ามาบริหารจัดการเรียนเพื่อเป็นการสร้างและขยายโอกาสในการเรียนรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมาย ได้สะดวก รวดเร็ว ตรงตามความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ และพัฒนาการเผยแพร่การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยยาศัยผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล และช่องทางออนไลน์ต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้ครู กศน. นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง และผลการศึกษาของของยูการ์ตัน ชลภาพ (2548 : 77) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศในชั้นเรียนและพฤติกรรมความรับผิดชอบ ของวัยรุ่นตอนต้น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เปรียบเทียบความแตกต่างของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่ได้รับบรรยากาศในชั้นเรียนต่างกันจะมีพฤติกรรมความรับผิดชอบแตกต่างกัน พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับบรรยากาศในชั้นเรียนมีความเหมาะสมสูง จะมีพฤติกรรมความรับผิดชอบมากกว่านักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับบรรยากาศในชั้นเรียนเหมาะสมต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำผลของการวิจัยในการศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้เรียน และกลยุทธ์ที่ได้ไปปรับปรุง วางแผน การดำเนินงาน และกำหนดนโยบาย เพื่อใช้ในการดำเนินการช่วยเหลือผู้เรียนที่เข้ารับการศึกษาลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยยาศัย พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยยาศัยอำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด
2. ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการนำกลยุทธ์ช่วยเหลือผู้เรียนที่เข้ารับการศึกษาลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยยาศัย พุทธศักราช 2551 ไปใช้ดำเนินการช่วยเหลือผู้เรียนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยยาศัยอำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด

เอกสารอ้างอิง

- กิ่งพร ทองใบ. (2549). กลยุทธ์และนโยบายธุรกิจ. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธีระพงษ์ สนวนดี. (2552). การศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. (2535). การอ้างอิงประชากรเมื่อใช้เครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่ากับกลุ่มตัวอย่าง. วารสารการวัดผลการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. 3(1): 22-25.
- ปัญญาดา ชัยสนธิ. (2550). การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารของนักศึกษาวิชาการพูดเพื่อประชาสัมพันธ์ในงานส่งเสริมเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- มยุรี นาสมใจ. (2555). การพัฒนาครูด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนหนองไผ่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ยูการ์ตัน ชลภาพ. (2548). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศในชั้นเรียนและพฤติกรรมความรับผิดชอบของวัยรุ่นตอนต้น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ลำไพ มะณีแสง. (2558). การศึกษาการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วัชระ เกิดสิน. (2558). การพัฒนาระบบการดูแลผู้เรียนในสถานศึกษาด้วยการจัดการแบบมีส่วนร่วมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- วิรงรอง อินทร์แก้ว. (2555). การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ ในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการจัดการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 1 และเขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิตมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

- ศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมือง
ตราด. (2558). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ
พุทธศักราช 2558. ตราด: ศูนย์การศึกษาจากระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตราด.
- ศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมือง
ตราด. (2559). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ
พุทธศักราช 2559. ตราด: ศูนย์การศึกษาจากระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตราด.
- สายทอง สวงโท. (2550). การศึกษาปัญหาและความต้องการ
ของครูต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ
ชัยภูมิ.
- สุรรัตน์ ข้ามสาม. (2554). กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของ
ศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.
(2555). คู่มือดำเนินงานหลักสูตรการศึกษาจากระบบ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551(ฉบับปรับปรุง
พุทธศักราช 2555). กรุงเทพฯ: รั้งซีการพิมพ์.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.
(2561). นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานสำนักงาน
กศน.ประจำปีงบประมาณ พุทธศักราช 2561.(ออนไลน์).
แหล่งที่มา : [http://sk.nfe.go.th/sknfe/UserFiles/
Pdf/ONIE_Pol61-Web.pdf](http://sk.nfe.go.th/sknfe/UserFiles/Pdf/ONIE_Pol61-Web.pdf). 16 พฤษภาคม 2561.
- อัญชลี ธรรมะวิธิกุล. (2551). การจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตร
การศึกษาจากระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 ตอนที่ 2 : การจัดการเรียนรู้.
(ออนไลน์). แหล่งที่มา : [https://panchalee.word-
press.com/2011/03/การจัดการเรียนรู้/](https://panchalee.wordpress.com/2011/03/การจัดการเรียนรู้/). 20 พฤษภาคม
2561.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D.W. (1970). Determining sample
size for research activities. Educational
Measurement. 30(3).608.